

حسن فتحی

عراق از دیکتاتوری تا دموکراسی

□ پس از کودتای عبدالکریم قاسم در سال ۱۹۵۸ در عراق تا زمان سقوط صدام، نظامیان بر این کشور حکومت می کردند

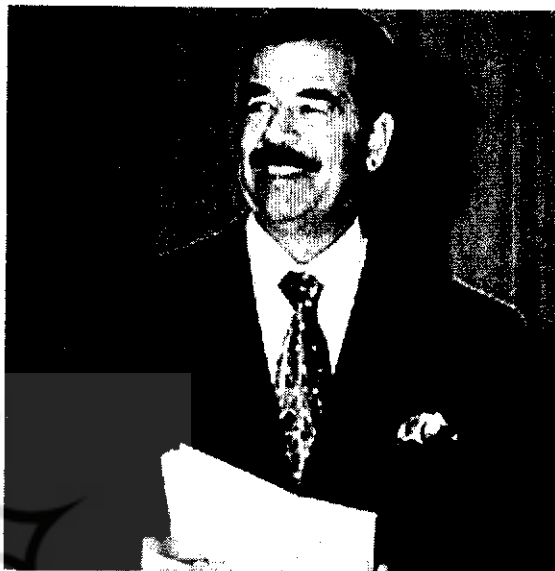


مردم این کشور قرار بگیرد حتماً سری هم به کتاب "صد میلیون عرب" تیری دژاردن نویسنده و روزنامه نگار فرانسوی زده و این کتاب را فراموش نکنید زیرا تیری دژاردن در این کتاب تصویری واقعی از جهان عرب خصوصاً عراق ترسیم کرده و به خواننده ارائه کرده است اگر چه این کتاب جهان عرب و عراق را تا سال های قبل از سال ۱۹۷۵ مورد نقد و بررسی قرار داده ولی از آنجا که بسیاری از حقایق و واقعیت ها در این جهان غیرقابل تغییر و ثابت مانده اند با نگاهی به کتاب "صد میلیون عرب" خصوصاً بخش عراق آن می توان چهره ی واقعی این سرزمین را مشاهده کرد. "دژاردن" معتقد است که عراق، یکی

وقتی که دو روز قبل از موعد مقرر در روز ۲۸ ژوئن پل برمر در یک مراسم ساده اسناد انتقال قدرت به عراقی ها را تحویل ایداعلاوی نخست وزیر موقت این کشور کرده عملاً دوران جدیدی در عراق و منطقه آغاز شد که اگر از موقعیت های بدست آمده مقامات عراقی و کشورهای همسایه به نحو احسن بهره برداری کنند، می توانند صلح و آرامش را در این منطقه حساس و استراتژیک حاکم کرده و به درگیری ها و ناآرامی هایی که دو دهه آخرین قرن بیستم و سال های اول قرن بیست و یکم این منطقه را به خاک و خون کشید پایان داده و همزیستی مسالمت آمیز را سر لوجه برنامه ها و فعالیت های خود قرار دهند.

تصویری که از عراق در اذهان عمومی مردم منطقه و جهان وجود دارد تصویری منفی است که مقامات جدید این کشور باید آن را تغییر دهند. اگر می خواهید درباره عراق کتاب یا کتاب هایی را مطالعه کنید تا در جریان خصلت ها و منش های

از نامحبوبترین کشورهای عرب است. بغداد نخست و خاصه، پایتخت به دار آویختن هاست. شهری که در آن به چالاکي شکنجه می کنند و به آسانی یکدیگر را به قتل می رسانند و می افزاید "حمام های خون در عراق، در شماره نمی آیند هر تغییر رژیم یا تقریباً هر تغییر رژیم عراق، با صدها



این نویسنده فرانسوی می افزاید "عراق، هرگز جز به دست یک مشت رجل ادازه نشده است. چاکران بریتانیا، خاصه نوری سعید نخست وزیر، سپس ارتش به رهبری قاسم، آنگاه برادران عارف و سپس حزب بعث که در عراق نمایندگی بیش از چند هزار تن را ندارد.

او در ادامه تاریخچه کوتاهی از این کشور ارائه می دهد که جالب توجه است. تیری دژاردن می نویسد یک یادآوری کوچک تاریخی، در ۱۹۵۸ یک پسر، ملک فیصل جوان، پسر عموی یک پسر دیگر ملک حسین جوان، بر بغداد حکومت می کند. در حقیقت نخست وزیر نوری سعید است که تحت حمایت انگلیس ها که در این جا همه چیز را، کشور را، اورنگ را، چاه های نفت را، به وجود آورده اند، حکومت می کند. روز

کشته، بازداشت های وسیع و با محاکمه های خونین تحقق یافته است.

او در بخش دیگری می نویسد "و این صحنه های وحشت در تمام تاریخ عراق تکرار شده است. قاسم به نوبه خود کشته شد. عارف اول قربانی یک حادثه اسرارآمیز هلی کوپتر شده کمونیست ها اگر نه ۱۰ هزار بلکه هزار کشته شدند، و به کردها با "ناپالم" حمله شد."

به گفته دژاردن "عراق ساخته کاملاً مصنوعی انگلیس هاست که برای به خود منحصر کردن دو میدان نفتی که همه چیز آن دور از هم جدا می کرد، میدان های کرکوک و بصره تصمیم گرفتند ۳ جماعت را که آنها را هم، همه چیز از هم جدا می کرد- یعنی کردان، ایرانیان و اعراب را برگرد پایتختی که از یادها رفته بود گرد آورند. غالباً می گویند و درست هم می گویند که عراق، از دیوانگی های چرچیل است. اما وقتی برخی از دیوانگی ها را سال ها پایدار نگه دارند. آن دیوانگی به واقعیت هایی تبدیل می شوند.

قانون اساسی موقت عراق نظام فدرالی را برای این کشور به رسمیت شناخته است

چهاردهم ژوئیه ۱۹۵۸ یک نظام، قاسم، رژیم را بر می اندازد. حمام خون، قاسم بیش از ۴ سال میان کمونیسم و ناسیونالیسم میان اتحاد با سوریه و اتحاد با شوروی، نوسان می کند و سیاستش به پریشانی می افتد. حمام خون. در ۱۹۶۳ کودتا، قاسم به قتل می رسد. بعث قدرت را به دست می گیرد و بی احتیاطی کرده نظامی دیگر، عبدالسلام عارف را به ریاست جمهوری بر می گزیند. افسر دیگری که یک بعثی حقیقی است و حسن البکر نام دارد، چند هفته ای نخست وزیر می کند. بعث حساب هایش را تسویه می کند. کشتارها و قتل ها. عارف هراسناک از این ضیافت های خون، موفق می شود در نوامبر، بعث را از میان بردارد (کودتا در فوریه رخ داده بود).

بازداشت های گروهی، نزدیکی با مصر، اما وضع اقتصادی مصیبت بار می شود. پانزدهم آوریل ۱۹۶۶ عارف در یک سانحه هلی کوپتر کشته می شود. (توطئه کردان؟) و برادرش عبدالرحمن عارف جانشین او می شود. تفاهم در خانه (قانون انتخابات) و در خارج (از سرگیری مناسبات دیپلماتیک با کشورهای متعدد. بازدید عارف از فرانسه و غیره) اما هفدهم ژوئیه ۱۹۶۸ کودتای تازه رخ می دهد. بعثی ها به سرکردگی حسن البکر از نو قدرت را به دست می گیرند. به شتاب مردی جوان، جذاب، مصمم، در سایه رییس جمهوری خودنمایی می کند. او صدام حسین نام دارد و لحظه هایی چون دردانه "بکر" لحظه هایی چون ولیعهد او، و لحظه هایی چون همورد او، به چشم می آید. در واقع این اوست که بزودی چون مرد قدرتمند کشور چهره می کند. او را محتاطانه مرد شماره ۲ عراق می نامند. در واقع مرد شماره یک است.

عراق سرزمینی با ۴۳۸۴۴۶ کیلومتر مربع مساحت در منطقه خاورمیانه در کنار شمال غربی خلیج فارس در همسایگی

ایران، ترکیه، سوریه، اردن، کویت و عربستان واقع شده و فقط از طریق شط العرب (اروند رود) به خلیج فارس و آب های بین المللی راه دارد. این سرزمین از سال

۶۴۲ جزو خلافت اسلامی شده و در سال ۱۵۳۵ به تصرف عثمانی ها در آمده و به ۴ پاشانشین کرکوک، بصره، بغداد و موصل تقسیم شد.

در سال ۱۹۲۰ پس از شکست امپراتوری عثمانی و فروپاشی آن تحت قیمومیت انگلیس در آمده و در سال ۱۹۲۱ ملک فیصل اول پسر شریف مکه با رفراندومی که ۹۶ درصد آن به نفع وی بود به سلطنت در عراق رسید. در سال ۱۹۲۶ موصل به عراق ضمیمه شده و در سال ۱۹۳۲ نیز عراق مستقل شده و قیمومیت انگلیس به آن به پایان رسید.

حکومت پادشاهی تا سال ۱۹۵۸ دوام آورد تا این که ژنرال عبدالکریم قاسم آن را سرنگون کرد. از آن زمان تا ۳۰ آوریل ۲۰۰۳ که جورج بوش رییس جمهوری آمریکا رسماً خاتمه جنگ عراق را اعلام

کرد. نظامیان و شوراهای انقلاب بر این کشور حکومت کرده و قدرت را در دست داشتند. در این سال‌ها، عراق فاقد دموکراسی، حکومت مردمی، پارلمان منتخب و حکومتی فراگیر بود. شیعیان که اکثریت مردم عراق را تشکیل می‌دهند به همراهی کردها عملاً از قدرت کنار گذارده شده و به شدت سرکوب می‌شدند.

به همین دلیل مهمترین خواسته شیعیان و کردها در اجلاس‌های معارضین که قبل از سقوط صدام در تهران، صلاح‌الدین و لندن تشکیل شد، حکومت فدرال و استقرار دموکراسی در عراق بود که در مدت ۱۴ ماهی که از سقوط صدام تا انتقال قدرت به عراقی‌ها گذشت سعی گردید به این خواسته‌ها توجه شده و گام‌های اساسی در راه تحقق آنها برداشته شود.

در ۱۴ ماه گذشته عراق شاهد تحولات بسیاری بود که در نهایت زمینه را برای روی کار آمدن یک دولت موقت، تدوین قانون اساسی موقت، انتقال قدرت به عراقی‌ها و مهم‌تر از همه محاکمه صدام حسین به همراه ۱۱ نفر از مقامات عالی رتبه این کشور از جمله طاروق عزیز هموار کرد. به این ترتیب عراق اولین کشور عرب است که سران را محاکمه می‌کند.

روزی که حمله آمریکا و ائتلاف جهانی به عراق آغاز شد برخی تحلیل‌گران وطنی و کسانی که داعیه ضدیت با آمریکا دارند در تحلیل‌های خود سعی کردند چنین وانمود سازند که نیروهای ائتلاف در باتلاق عراق اسیر شده و این کشور ویتنام دومی برای آنها خواهد بود. البته چنین تحلیل‌هایی را قبلاً در زمان حمله به افغانستان نیز شاهد بودیم که هیچ یک تحقق نیافت زیرا مردم عراق از نیروهای ائتلاف حمایت کرده و برخلاف برخی از کشورهای همسایه عراق و جهان عرب، به صورت آشکار و نهان به رژیم بعث و موقعیت صدام نپرداختند.

روزی که قدرت به عراقی‌ها واگذار شد جورج بوش رئیس‌جمهوری آمریکا که در اجلاس سران ناتو در ترکیه شرکت کرده بود صراحتاً اعلام کرد که "بگذاریم آزادی حکمفرمایی کنند". ولی زمانی آزادی مورد نظر آقای بوش حکمفرمایی خواهد کرد که دولت‌های منطقه از جمله عراق به حاکمیت

دولت‌های دیگر احترام گذارده، تمامیت ارضی کشورها را به رسمیت بشناسند و از دخالت در امور داخلی همدیگر پرهیز کنند. کارهایی که از رژیم بعث عراق دیده شد و عامل اصلی ۲ جنگ بزرگ اواخر قرن بیستم نیز در همین رابطه بود. عراق تنها کشور منطقه استراتژیک خاورمیانه و خلیج فارس است که نسبت به همسایگان خود ادعای ارضی داشته و به طرق مختلف در امور داخلی آنها دخالت می‌کرد. به همین دلیل رابطه قابل قبولی با همسایگان خود نداشت. دوبار حمله به کویت و چندین درگیری و جنگ با ایران نشان دهنده سیاست غیرعقلانه رژیم عراق در قبال همسایگان بود.

البته بی‌سیاستی بغداد فقط شامل حال همسایگان نمی‌شد بلکه در داخل نیز سیاست مشابهی وجود داشت که

در این رابطه می‌توان به جنگ بی‌امان با کردها، بمباران شیمیایی حلبچه و قتل عام شیعیان اشاره کرد که حکایت از سیاست تبعیض آمیز صدام در داخل عراق داشت. به همین دلیل در اجلاس سیاست‌های معارضین، تشکیل عراق فدرال و حکومتی فراگیر از جمله خواسته‌های اساسی آنها بود که در قانون اساسی موقت نیز مورد توجه قرار گرفت.

در پی تصویب قانون اساسی موقت، بارزانی رئیس وقت شورای دولتی عراق صراحتاً اعلام کرد "با وجود این که تمامی گروه‌ها به آنچه می‌خواستند دست نیافتند اما بی‌شک همه توانسته‌اند به چیزی دست بیابند که سال‌ها به دنبال آن بودند یعنی یک عراق دموکرات جدید. تاکید بارزانی از این نظر حائز اهمیت است که او رهبری یک گروه کرد را بر عهده دارد که از سال‌ها قبل برای خودمختاری و آزادی در یک عراق دموکراتیک جنگ کرده است.

درباره وضعیت آینده عراق، گزارش‌هایی منتشر شده که تاکنون تایید نشده‌اند. بطور مثال روزنامه عربستان‌الریاض گزارش داده بود که آمریکا طرحی تهیه کرده که براساس آن عراق به ۴ ایالت و یا استان مستقل تقسیم خواهد شد. مشابه

آنچه که در سویس و کانادا وجود دارد. این روزنامه افزوده بود، این طرح در نشست مشترک برمر، شورای حکومت انتقالی و ژنرال ابی‌زید فرمانده مرکزی نیروهای آمریکا به تایید رسیده است و شامل تشکیل ۴ ایالت مستقل می‌شود که عبارت خواهند بود از:

۱- ایالت شمالی شامل استان‌های کرکوک، تکریت، موصل، سلیمانیه، اربیل و دهوک که مرکزیت آن شهر موصل خواهد بود.

۲- ایالت فرات مرکزی شامل حله، نجف، دیوانیه و کربلا به مرکزیت شهر نجف

عراق باید رابطه مطلوبی با همسایگان خود برقرار کند

۳- ایالت مرکزی شامل بغداد، الرمادی، الکویت و دیاله که مرکزیت آن بغداد می‌باشد

۴- ایالت جنوبی شامل بصره، عماره، ناصریه و سماوه به مرکزیت بصره

اگر چه این طرح تایید نشده اما فدرالیسم عراق را همگان تایید کرده‌اند. فدرالیسم خصوصاً وضعیتی که برای کردهای عراقی به وجود آمده هراس ترکیه را به همراه داشته است که دارای اختلافات و مشکلات ریشه‌ای با کردها می‌باشد. به همین دلیل اردوغان نخست‌وزیر ترکیه به این مساله تاکید کرده که عراق فدرال مزاحم ماست

ترکیه می‌خواهد در این رابطه ایران و سوریه را نیز با خود همراه ساخته و با تحریک اقلیت ترکمن در کرکوک جای پای برای خود در شمال عراق ایجاد کند.

دوره ۱۴ ماهی که قدرت رسماً در دست نیروهای ائتلاف بود و طی آن ابتدا ژنرال گاردنر سپس پل برمر بر این کشور حکومت می‌کردند. عراق با انواع و اقسام بحران‌ها مواجه بود که هدف اصلی از این بحران‌سازی‌ها ایجاد جنگ داخلی، جلوگیری از استقرار دموکراسی، رویارویی قرار دادن مردم با نیروهای ائتلاف و دامن زدن به اختلافات

بود که برخی از کشورهای همسایه عراق نیز در پیدایش این وضعیت دست داشتند.

بمب‌گذاری در دفتر سازمان ملل و نیروهای آمریکایی، حمله به اماکن مقوله و تشکیل گروه‌های تروریستی از جمله جنبش المهدی و ترور عبدالمجید خوبی و محمدباقر حکیم رئیس مجلس اعلا از

۵ وزیر زن در کابینه موقت عراق وجود دارند

اقدامات این گروه‌ها بود که نه تنها نتوانست خدشه‌ای به روند دموکراسی وارد بیاورد بلکه مردم عراق را با این واقعیت آشنا ساخت که اگر سستی و اهمال به خرج بدهند بار دیگر دیکتاتوری و استبداد بر آنها حاکم خواهد شد.

آمریکا پس از سقوط رژیم بعث عراق لیستی ۵۵ نفره را که در راس آن صدام حسین قرار داشت اعلام کرد که شامل افرادی می‌شد که تحت تعقیب بودند. تعدادی از آنها از جمله پسرهای صدام حسین طی درگیری با نیروهای ائتلاف جان خود را از دست دادند و تعدادی دیگر نظیر صدام حسین، طارق عزیز، علی شیمیایی و مقامات عالی‌رتبه بعث نیز دستگیر و زندانی شدند که قرار است توسط دادگاه‌های عراقی محاکمه شوند.

آمریکا در عملیاتی که برای سقوط رژیم بعث آغاز کرد ۱۱۷ کشته داد که به گفته یکی از سخنگویان پنتاگون ۱۰۵ نفر آنها یا بر اثر آتش خودی و یا آتش دشمن جان باختند ۱۲ نفر دیگر نیز در حوادثی جان باختند که از آغاز جنگ در روز ۲۰ مارس ۲۰۰۳ رخ داده بود ولی تلفات آنها ادامه یافت و حملات تروریستی و بمب‌گذاری‌ها سبب گردید تعداد تلفات آمریکایی‌ها به ۸۵۳ نفر برسد. گفته می‌شود ۱۵۱/۱ میلیارد دلار هزینه جنگ بوده و طی آن ۱۱ هزار عراقی کشته و ۴۰ هزار نفر مجروح شده‌اند. در این جنگ نیروهای از هلند، لهستان، اوکراین، اسپانیا، ایتالیا، تایلند، بلغارستان، مجارستان، هندوراس، لتونی، اسلونی، لیتوانی، قزاقستان، فیلیپین، نیکارا

گوئه، آمریکا و انگلیس شرکت داشته و نیروهای دیگری از ژاپن و کره جنوبی هم به آنها پیوستند بطوری که قرار است ۱۶۰ هزار نیروی خارجی هم چنان در عراق باقی بمانند.

در ۱۴ ماه گذشته زنان توانستند نقش فعالی در عراق ایفا کرده و با عضویت در دولت موقت و شورای حکومت موقت نشان بدهند که می‌توانند همپای مردان در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی تاثیرگذار باشند. این وضعیت را در افغانستان دوران حامد کرزای نیز شاهد بودیم. در این دو کشور که در دو سوی ایران قرار دارند زنان موقعیت مطلوبی یافته‌اند ولی در ایران که همواره شعار داده و خود را سرآمد کشورهای منطقه و جهان اسلام معرفی می‌کند هنوز زنان نتوانسته‌اند به جایگاه واقعی خود دست بیابند.

آیاد علاوی نخست وزیر شیعه عراق روز انتقال حاکمیت به عراقی‌ها را روزی تاریخی برای

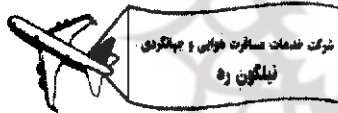
کشورش دانست که مردم این کشور چشم‌انتظار آن بودند. وی گفت: ما برای ایجاد آزادی و دموکراسی در عراق، مبارزه با تروریسم و تامین امنیت کشور تلاش می‌کنیم. وی برقراری امنیت داخلی را مهمترین هدف دولت موقت اعلام کرد و سایر اولویت‌ها را احیای خدمات عمومی، کاهش بیکاری و برگزاری انتخابات عمومی برای تعیین دولت دائم در ژانویه ۲۰۰۵ اعلام کرد. دولت موقت عراق که قبل از انتقال قدرت روی کار آمده شامل ۲۷ وزیر است که ۵ وزیر زن نیز در میان آنها دیده می‌شود. رئیس جمهوری این کشور نیز

غازی الیاور رئیس قبیله شمر می‌باشد که با ۳ میلیون نفر جمعیت بزرگترین قبیله این کشور است. او تحصیلکرده دانشگاه جورج تاون آمریکا بوده و سنی است. الیاور پس از انتخاب به ریاست جمهوری اعلام کرد دولت آینده عراق، تمامی تلاش خود را خواهد کرد که عراقی دموکراتیک بسازد و خواسته‌های مردم را برآورده سازد.

عراق در طول حیات خود برای دومین بار است که با کمک نیروهای خارجی به آزادی و استقلال دست می‌یابد. بار اول این کار توسط انگلیسی‌ها صورت گرفت که به سلطه عثمانی‌ها خاتمه داد شده و بار دوم نیروهای ائتلاف جهانی دست به این کار زده و به حاکمیت بعثی‌ها پایان دادند.

عراق زمانی می‌تواند یکپارچگی خود را حفظ کرده و در راه رشد و ترقی قدم بردارد که به خواسته کلیه اقوامی که مردم این کشور هستند احترام گذارده و سیاست‌های تبعیض آمیز، انحصارگرایانه و غیردموکراتیک را نفی کند.

بعد از مقایسه حتما ما را انتخاب خواهید کرد



نمایندگی فروش کلیه بلیط‌های داخلی و بین‌المللی - عضویت
NILGOON RAH TOUR & TRAVEL Agency Co. L.T.D

انتخاب ما ۲۴ سال تجربه است

- برگزارکننده تورهای اروپایی و آسیایی و حاور دور با بهترین سرویس
- اجرای تورهای داخلی بصورت انفرادی و گروهی
- رزروشن کلیه هتل‌های ۴ و ۵ ستاره در ایران و جهان
- اجرای تورهای زیارتی و سیاحتی و تفریحی در کلیه نقاط ایران
- خدمات ویژه جایگاه تشریفات CIP (میهمانان ورودی و خروجی)
- اخذ ویزای ورودی به ایران برای میهمانان خارجی
- اخذ ویزای دبی (فوری - عادی) ویزای سوریه - ویزای تایلند و اکراین

تلفن ۰۲۱ ۸۷۳۱۸۵۱ (خط ۲۰) فاکس ۰۲۱ ۸۷۳۷۲۹۰